

בתי המשפט

ת"א 2450/00		בבית המשפט המחוזי בירושלים	
16/10/2003		כב' השופטת מוסיה ארז - סגנית נשיא	בפני:

בעניין:**אוד שבתאי**

ע"י ב"כ עו"ד ש"ז פונדמינסקי

התובע

נ ג ד

1. חוגי סיירות וידיעת הארץ ע"ש אורי מיימון

2. איילון חב' לביטוח בע"מ

ע"י ב"כ עו"ד גבריאל ראובינוף ואח'

3. ביטוח ישיר-חב' לביטוח בע"מ

ע"י ב"כ עו"ד אלחנן פיין

הנתבעים**פסק דין**

1. התובע, אוד שבתאי, יליד 17.6.86, תובע פיצויים בגין נזקים שנגרמו לו בעת שהשתתף בטיול שנערך על-ידי החוג לסיירות.

נתבעת 1, הפעילה את חוג הסיירות בו השתתף התובע.

נתבעת 2, ביטחה את נתבעת 1 במועד הרלבנטי.

נתבעת 3 היא חברת הביטוח אשר במסגרתה היה מבוטח התובע כתלמיד בביטוח תאונות אישיות.

ביום 9.12.99, השתתף התובע במחנה של החוג לסיירות שהפעילה נתבעת 1 בירושלים. בעת שהותו במחנה, נשפך על התובע מרק חם שהיה בתוך סיר. כתוצאה מכך, נכווה התובע קשה בפניו, בכתפו ובידיו.

הפרת חובת הזהירות

2. הנתבעות מאשרות, כי חלה על נתבעת 1 חובת זהירות כלפי התובע. טענת הנתבעות היא, שהתובע לא הוכיח כי חובה זו הופרה.

3. התובע תיאר בעדותו את קרות האירוע. התובע, שהיה באותו מועד קטין כבן 13.5 שנים, השתתף בטיול של חוג הסיירות ליד באר שבע. באותו יום, השכימו הנערים קום, והם שבו למחנה בשעת ערב מאוחרת, לאחר טיול באחד הנחלים שבאזור וצפייה בשקיעה. ברגיל, נהגו הנערים להבעיר מדורה על-ידי חפירת בור והנחת עצים בתוכו. הפעם, בשל השעה המאוחרת, אמר המדריך, כי אין צורך לחפור בור, ויש לגשת מיד להכנת האוכל. המדריך יואב הכין את המדורה, והניח עליה שני גזעי עץ בצורת מאזנים ועליהם שני סירים. התובע עצמו לא השתתף בהכנות אך הוא נכח בסמוך למדורה וצפה בנעשה. בשלב מסוים, בשל עייפותו הרבה, נרדם התובע במקום. כעבור זמן מה התעורר התובע בזעקות כאב, כשתכולת אחד הסירים נשפכה עליו. וכך תיאר התובע בעדותו את שאירע:

"זה שרף אותי וקמתי, הוצאתי את החולצה. המדריך לא היה שם. הוא הלך לשיבה של המדריכים במקום אחר שהיה ליד במחנה. כך גם המדריכה. אף אחד מהקבוצה לא ידע מה לעשות. אני הורדתי את החולצה ורצתי וצעקתי, צרחתי וכל הפנים שלי היו דם, השיער שלי, עם המרק, מין רסק עגבניות כזה. הם הלכו וקראו למדריך, למדריכה. הם לקחו אותי למיכל מים שהיה שם, אמרתי שבכלל לא קר לי, הם שמו עלי סדין רטוב והם רחצו אותי שם. זה היה בלילה, מצד אחד היה לי חם נורא והמים היו קפואים במדבר. הם רחצו אותי שם איזה חצי שעה בערך, מתחת למים. קפאתי שם מקור. המדריכה מיכל היא כל הזמן דיברה והם הזמינו גיף שייקח אותי לכביש. כבר אז היו לי מרוב הקור והחום מלא מלא עוויתות, וכל הזמן שרף, זה ממש חודר. הם הכניסו אותי לגיף שם ואז הם לקחו אותי. ישבתי שם מקדימה נראה לי. ישבתי ליד תנור שיחמם אותי, אבל הסדין שהיה עלי היה קר. זה היה בתוך הגיף בפנים. לא יכולתי בכלל... כל הזמן היו לי מלא עוויתות והשרירים שלי כאבו נורא, לא יכולתי לשלוט בזה. הרגשתי מוזר בכל הגוף שלי. אחרי זה גיליתי.. הם הוציאו אותי מהגיף והעוויתות כבר לגמרי... זה שרף בכל הגוף. לקחו אותי לכביש והלכתי למכונית שהיא תיקח אותי לבית החולים. אז הרמתי את היד והרגשתי שכל הראש שלי וכל הפנים שלי היו מלאי שלפוחיות - על הפנים והלחיים. היו בשלפוחיות מלא מים. וביד שלי (מדגים על גב היד) גם שלפוחיות, וכך גם מתחת לחולצה, עד לשיער".

4. עדותו של התובע היא עדות יחידה. הנתבעים לא הביאו עדים מטעמם לתיאור האירוע. הנתבעים טענו בסיכומיהם, כי אף אחד מהנתבעים או מעובדיהם לא נכח במקום ולכן לא היה בידיהם להעיד על נסיבות המקרה. הנתבעים הפנו בעניין זה לעדות התובע בעמ' 2 שורה 18 לפרוטוקול וטענו, כי התובע עצמו העיד שעובדיהם לא היו במקום. טענה זו איננה מדויקת. התובע העיד במפורש, כי המדריך יואב הוא זה שהכין את המדורה והניח עליה את הסירים. בעמוד 2 שורה 18 לפרוטוקול, אליו הפנו הנתבעים, דיבר התובע על שאירע לאחר שתכולת הסיר נשפכה עליו. התובע אמר, כי כאשר התעורר משנתו בצעקות, המדריך והמדריכה לא היו במקום מכיוון שהלכו לשיבת מדריכים. הנערים שנכחו במקום לא ידעו מה לעשות ומיהרו להזעיק את המדריכים.
5. עדותו של התובע מהימנה. התובע תאר את הדברים באופן ספונטני וישיר. הוא לא הוסיף פרטים מיוזמתו כדי להפריז בתיאור מחדלי הנתבעת, אלא השיב לשאלות בא כוח הנתבעים. הנתבעים נמנעו מלסתור את גרסת התובע ולא העידו בנושא את המדריכים או את אחד הנערים שנכחו במקום. בנסיבות אלה, ועל אף שמדובר בעדות יחידה, אין כל מקום שלא להסתמך על עדותו האמינה של התובע ולבסס עליה ממצאים באשר לנסיבות האירוע.
6. מעדותו של התובע עולה, כי המדורה הוכנה בניגוד לנוהג הרגיל. כן מלמדת העדות, כי המדריכים השאירו את הנערים לבד ליד מקום המדורה ועליה סירים ובהם נוזל רותח. המדריכים השאירו את הקטינים לבד ליד המדורה והסירים כשהם עייפים לאחר שהשכימו קום והשתתפו בטיול ובפעילות עד לאחר השקיעה. המדריכים אף לא השגichו שהתובע נרדם בסמוך למדורה ולסירים. במעשיהם ובמחדליהם אלה, הפרו מדריכי נתבעת 1 את חובת הזהירות שהייתה מוטלת עליהם.
7. בנסיבות אלה, גם אין להטיל לפתחו של התובע כל אשם תורם. התובע לא בחר במכוון לישון ליד המדורה והסירים, כטענת הנתבעים בסיכומיהם. התובע, שהיה בעת האירוע קטין כבן 13.5 שנים, נרדם במקום בלא משים, בשל עייפותו הרבה. אכן, גם קטין, עלול, בנסיבות מסוימות להתחייב באשם תורם. ואולם, בנסיבות שתוארו לעיל, אין מקום לעשות כן ואין לצפות מהתובע שידע להעריך כראוי את הסכנה הטמונה בנוכחות ליד מדורה במצב של עייפות רבה.

הנזק**שיעור הנכות**

8. התובע הגיש מטעמו חוות דעת מאת ד"ר גולן באשר לנכות בגין הצלקות וחוות דעת מאת ד"ר הטב באשר לפגיעה הנפשית.

בחוות דעת מיום 19.7.00, של ד"ר יעקב גולן, מומחה לכירורגיה פלסטית, נאמר כי לתובע צלקות היפרטרופיות קשות בצבע אדום-סגול בכל החלק הימני-תחתון של הפנים, בחלק ניכר מהצוואר הימני, בכתף הימנית בין הכתף לצוואר מימין, באמה הימנית ובאמה השמאלית. ד"ר גולן ציין, כי המצב אמנם אינו סופי, אך אין כל ספק שתשארנה צלקות מכוערות לצמיתות בכל אזורי הפגיעה, ותישאר לתובע נכות בשיעור של 20% בגין הצלקות בפנים ו- 20% בגין הצלקות בגוף.

בסיכום חוות דעת פסיכיאטרית מיום 12.2.01, מאת ד"ר יוסי הטב, מומחה לפסיכיאטריה למבוגרים, מתבגרים וילדים, נאמר:

"נער מוצלח, חברותי ומבטיח שנפגע קשות מאוד ממים רותחים שגרמו לסבל בל ישוער למשך תקופה ארוכה של טיפולים שלא נגמרו והוא צפוי לניתוחים נוספים – אך בכל מקרה יוותרו צלקות מכוערות ואולי אף כואבות.

התאונה גרמה לפגיעה קשה בכושר הלמידה ובעיקר במוטיבציה ללמוד ולירידה מסוימת בהישגים ובעיקר לנטישת חלומותיו לקריירה במוזיקה ו/או בתיאטרון.

יחד עם זאת, התעניינותו וכשרונותיו בתחום המחשבים מבטיחים לו הצלחה בעתיד שיכול מאד להיפגע בגלל הפגיעה בדימוי העצמי והדיכאון שלו.

לכן זקוק לפסיכותרפיה של פעם בשבוע למשך כשנתיים בעלות של כ- 300 ₪ + מע"מ.

לאור האמור לעיל אני מציע זכאות בנכות זמנית של 40% לשנה מאז האירוע – לאחר מכן 30% לשנתיים (עד תום הטיפול המוצע) ו- 20% לצמיתות לפי סעיף 34 ג' של תקנות הביטוח הלאומי."

9. הנתבעות הגישו מטעמן שתי חוות דעת: חוות דעת מאת פרופ' וכסלר בגין הצלקות וחוות דעת מאת ד"ר אסתי גלילי-ויסטוב בתחום הנפשי.

בחוות דעת מיום 30.9.01 מאת פרופ' וכסלר, מומחה לרפואה פלסטית, צוין כי לתובע צלקות מורמות אדמדמות וקשות בגודל של 11 x 22 ס"מ ו- 7 x 22 ס"מ בצוואר מימין; צלקת אדמדמה, קשה ומוגבהת מפני העור, בגודל

11 x 7 ס"מ בכתף ימין הנמשכת אל הגב לאזור שגודלו 22 x 20 ס"מ; בזמן סיבוב הראש לשמאל יש קו מתח מן הסנטר מימין לכיוון הכתף הימנית באורך של 24 ס"מ; באזור שורש כף יד שמאל מצויה צלקת מורמת במידה קלה בגודל 10 x 8 ס"מ; בשורש כף יד ימין, צלקת בגודל 11 x 7 ס"מ וצלקת נוספת בגודל של 4 x 4 ס"מ.

לדעת המומחה ניתן לשפר את המצב באמצעות ניתוח. עם זאת, מדגיש המומחה, כי לא ניתן להבטיח את איכות התוצאה.

המומחה העריך את נכותו של התובע בגין הצלקות בפנים ובצוואר בשיעור של 20%, ובגין הצלקות בכתף ובידים בשיעור של 12%, כאשר הנכות המשוקללת היא בשיעור של 29.5%.

בחוות דעתה של ד"ר גלילי-ויסטוב, פסיכיאטרית מומחית לילדים ולנוער, צוין בין השאר, כי התובע נפגע כתוצאה מהנכות הגופנית והוא מגיב בתגובת אבל בלתי מעובד על אובדן מראהו הקודם ואובדן העתיד, כפי שחזה ותכנן אותו. בתובע ניכרים מספר מרכיבים של תסמונת פוסט טראומטית, ובכללן הירתעות מכל מה שקשור בפעילות טיולים, קיומן של

מחשבות החוזרות על שאירע, הימנעות מפעילויות באופן כללי ועוד. להערכת המומחית, זקוק התובע לטיפול פסיכולוגי בתדירות של אחת לשבוע במשך שנה לפחות, אך הוא מסרב לכל התערבות טיפולית. המומחית העריכה את נכותו של התובע, באותה עת, בשיעור של 30%, וציינה כי במידה שהתובע יקבל טיפול, ניתן יהיה לצמצם את עוצמת הנכות. ללא טיפול, ניתן יהיה לקבוע את אחוזי הנכות הקבועה לאחר סיום הלימודים בבית הספר התיכון ובחינת אפשרויות הגיוס והקריירה של התובע.

התובע אמר בעדותו, כי סרב לקבל טיפול נפשי וכי הוא איננו זקוק לו.

על-פי הסכמת הצדדים, לא נחקרו המומחים על חוות הדעת.

10. הנתבעות מבקשות, כי בית המשפט יקבע את נכותו הנפשית של התובע על-פי התרשמותו ממנו מעל דוכן העדים ויתעלם אף מחוות הדעת הפסיכיאטרית שהוגשה על-ידי הנתבעות עצמן. כל זאת, משום שמדו"חות בית הספר עולה, לטענת הנתבעות, כי מצבו של התובע לא השתנה כלל מאז התאונה והישגיו לא נפגעו. אין בידי לקבל טענה זו.

מדו"חות בית הספר מתקבל הרושם, כי המורים התחשבו במצבו של התובע וביקשו לעודדו. הדברים מנוסחים, בדרך כלל, באופן חיובי וההערות נאמרות בעדינות ומתוך ביקורת בונה ולא פוגענית. מהדו"חות עולה, בין השאר, כי התובע התקשה לחזור לשגרת לימודים רצופה, והוא הרבה להיעדר מהשיעורים. התובע חש חוסר מנוחה, סבל מכושר ריכוז נמוך וחוסר כוח להשתלב במהלך סדר יום לימודים רגיל. עם זאת, צוין כי התובע הוא תלמיד נבון ומוכשר בעל ידע ורעיונות מקוריים.

דו"חות בית הספר, אינם עומדים, לדעתי, בסתירה לחוות דעת המומחים. לפיכך, אין כל סיבה להתעלם מחוות דעת המומחים ולהכריע בשאלת נכותו של התובע רק על-פי התרשמות בית המשפט.

11. בנסיבות אלה, ולאחר שעיינתי בחוות הדעת ובסיכומי הצדדים בנושא והתרשמתי ממצבו של התובע, אני מעריכה את נכותו הרפואית של התובע, בגין הפגיעה הנפשית, בשיעור של 20% ובגין הצלקות, בשיעור של 30%.

12. אשר לנכות התפקודית - בשים לב לנכות הנפשית ולשיעורה, אני קובעת כי נכות זו היא במלואה נכות תפקודית. בשים לב למיקומן של הצלקות, להיקפן ולאופיין, כפי שעולה מחוות דעת המומחים והואיל ומדובר בנכויות העשויות להיות, במידת מה, חופפות, אני מעריכה כי מחצית הנכות הרפואית בגין הצלקות אף היא תפקודית. לפיכך, הנכות התפקודית המשוקללת של התובע היא 32%.

נזק בגין כאב וסבל

13. אני מתחשבת לעניין הפיצוי בגין נזק זה, בנכותו של התובע ובשיעורה, בפגם האסתטי שהיא גורמת, בצער ובכאב שנגרמו לו בעת האירוע ובמהלך הטיפולים שלאחר מכן, וכן בצער ובקשיים שילוו את התובע בשל נכותו במשך שנות חייו. לפיכך, ובשים לב למגבלות הפיצוי הכספי עבור נזק שאינו ניתן לכימות כספי, אני קובעת בגין ראש נזק זה פיצוי בסכום של 250,000 ₪ נכון להיום.

הפסד כושר השתכרות

14. התובע הנו קטין שטרם בחר מקצוע והחל לעבוד בו. בהעדר כלים ברורים לקבוע את הפסד כושר השתכרותו בגין נכותו, אני קובעת, כי נזק זה יחושב באופן אקטוארי על בסיס שיעור נכותו התפקודית המשוקללת והשכר הממוצע במשק, וזאת מגיל 21 ועד הגיע התובע לגיל 65 שנה.

עזרה וסיעוד

15. בשים לב לכך שלתובע נגרמו כוויות קשות שהצריכו עזרה וטיפול מאת בני משפחתו בתקופת החלמתו במשך כחודשיים לאחר שחרורו מבית החולים, אני מעריכה את הפיצוי בראש נזק זה בסכום של 10,000 ₪ נכון להיום.

הוצאות רפואיות בעתיד

16. התובע סרב לקבל טיפול נפשי, ובעדותו אמר שהוא איננו זקוק לו. לפיכך, אינני רואה מקום לפסוק לתובע פיצוי בגין טיפול נפשי בעתיד. המומחים בתחום הרפואה הפלסטית הביעו דעתם, כי יש אפשרות לשיפור מצב הצלקות באמצעות התערבות כירורגית. המומחה מטעם הנתבעים העריך הוצאה זו לפי שיטה ניתוחית אחת, בסכום של 40,000 ₪, ולפי שיטה אחרת, בסכום נוסף של 20,000 ₪. התובע לא הביע כל דעה באשר להסכמתו לעבור ניתוח בעתיד. הנתבעות טענו בסיכומיהן, כי הוצאה זו מכוסה על-ידי קופת חולים, אך הן לא הביאו כל ראיה להוכחת טענתן.

בנסיבות אלו, אני פוסקת לתובע פיצוי בגין נזק עתידי זה בסכום של 40,000 ₪ בצרוף הפרשי הצמדה ממועד כתיבת חוות הדעת ביום 30.9.01.

17. הצדדים יערכו את חישוב הפיצוי על-פי הקביעות שפורטו לעיל. במקרה של חילוקי דעות, יפנו הצדדים לבית המשפט, והצד שעמדתו תידחה, יחויב בהוצאות.

18. הנתבעות תשלמנה לתובע פיצויים בהתאם לאמור לעיל, בצרוף ריבית והפרשי הצמדה כחוק מהיום ועד לתשלום המלא בפועל, וכן הוצאות ושכר טרחת עורך דין בשיעור של 20% + מע"מ.

19. המזכירות תשלח את פסק הדין לצדדים בפקסימיליה.

ניתן היום, י"ט בתשרי, תשס"ד (15 באוקטובר 2003), בהעדר הצדדים.

מוסיה ארד, סגנית נשיא